

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 11 juli 2002 *

I mål C-96/00,

angående en begäran, enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från Oberster Gerichtshof (Österrike), om att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i ett förfarande som har anhängiggjorts av

Rudolf Gabriel,

angående tolkningen av artikel 5.1 och 5.3 och av artikel 13 första stycket punkt 3 i ovannämnda konvention av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1 och, med ändrad text, s. 77), enligt konventionen av

* Rättegångspråk: tyska.

den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna C. Gulmann, R. Schintgen (referent), V. Skouris och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: F.G. Jacobs,

justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Rudolf Gabriel, genom A. Klauser, Rechtsanwalt,

— Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom R. Wagner, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.L. Iglesias Buhigues, i egenskap av ombud, biträdd av B. Wägenbaur, Rechtsanwalt,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 11 oktober 2001 av: M. Gabriel, företrädd av A. Klauser, och kommissionen, företrädd av A.-M. Rouchaud, i egenskap av ombud, biträdd av B. Wägenbaur,

och efter att vid sammanträdet den 13 december 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Oberster Gerichtshof har, genom beslut av den 15 februari 2000 som inkom till domstolens kansli den 13 mars samma år, med tillämpning av protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, ställt en fråga om tolkningen av artikel 5.1 och 5.3 och av artikel 13 första stycket punkt 3 i denna konvention (EGT L 299, 1972, s. 32), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1

och, med ändrad text, s. 77), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen).

- 2 Frågan har uppkommit inom ramen för ett förfarande som anhängiggjorts vid Oberster Gerichtshof av Rudolf Gabriel, österrikisk medborgare med hemvist i Wien (Österrike), angående fastställande av vilken domstol som är behörig *ratione loci* att pröva den talan som Rudolf Gabriel avser väcka i sitt hemland mot ett postorderföretag som är etablerat i Tyskland.

Tillämpliga bestämmelser

Brysselkonventionen

- 3 Brysselkonventionens behörighetsregler finns i avdelning II, som består av artiklarna 2—24.

- 4 I artikel 2 första stycket i första avsnittet i Brysselkonventionens andra avdelning, under rubriken ”Allmänna bestämmelser”, återfinns konventionens huvudregel. Den lyder som följer:

”Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

- 5 I artikel 3 första stycket i Brysselkonventionen, som hör till samma avsnitt, föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat får väckas vid domstol i en annan konventionsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitt 2 till 6 i denna avdelning.”

- 6 I artiklarna 5—18, som utgör avsnitt 2—6 i avdelning II i Brysselkonventionen, finns bestämmelser om särskild, tvingande eller exklusiv behörighet.

7 I artikel 5, som hör till avsnitt 2 i avdelning II i Brysselkonventionen, under rubriken "Särskilda behörighetsregler", föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat

1) om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas; ...

...

3) om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade,

..."

8 I avdelning II i Brysselkonventionen finns också artiklarna 13 och 14. Artiklarna finns i avsnitt 4, under rubriken "Behörighet vid konsumenttvister".

9 Artikel 13 i Brysselkonventionen lyder som följer:

”I tvister som gäller avtal som har ingåtts av en person för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, i det följande kallad konsumenten, gäller i fråga om behörigheten om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5 bestämmelserna i detta avsnitt, om det gäller

- 1) köp av varor där betalningen skall erläggas i särskilda poster, eller
- 2) lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
- 3) andra avtal om leverans av varor eller utförande av tjänster, om
 - a) avtalet föregicks av ett särskilt anbud riktat till konsumenten i den konventionsstat där han har hemvist, eller annonsering där,

och

- b) konsumenten vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna i den staten.

Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en konventionsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat, skall han anses ha hemvist i den staten såvitt avser tvister som hänför sig till denna verksamhet.

Detta avsnitt skall inte tillämpas på transportavtal.”

10 Artikel 14 första stycket i Brysselkonventionen lyder som följer:

”Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den konventionsstat där denne har hemvist eller vid domstolarna i den konventionsstat där han själv har hemvist.”

11 Avvikelser från denna behörighetsbestämmelse tillåts endast när villkoren i artikel 15 i Brysselkonventionen är uppfyllda. Även artikel 15 finns i avsnitt 4 i avdelning II i konventionen.

Relevanta nationella föreskrifter

12 Enligt artikel 28 första stycket punkt 1 i den österrikiska lagen av den 1 augusti 1895 om allmänna domstolars behörighet i civilrättsliga tvister (Jurisdiktionsnorm, RGBl. 111), skall Oberster Gerichtshof, på uppmaning av en part, besluta vilken lokal domstol som skall pröva tvisten när behörigheten

varken följer av bestämmelserna i nämnda lag eller av några andra bestämmelser, men tvisten enligt en internationell överenskommelse ändå skall avgöras av österrikisk domstol. Domstolen skall utses bland de domstolar som är behöriga att döma i civilrättsliga tvister.

- 13 Det är ostridigt att Brysselkonventionen utgör en internationell överenskommelse i den mening som avses i denna bestämmelse.

- 14 I artikel 5j i den österrikiska konsumentskyddslagen (BGBl. I, 1979, s. 140) föreskrivs följande:

”Näringsidkare som sänder meddelanden om lotterivinster eller andra liknande meddelanden till vissa konsumenter och som, genom det sätt på vilket dessa meddelanden har utformats, ger konsumenten intrycket att han vunnit ett bestämt pris, skall utge detta pris till konsumenten. Konsumenten kan också väcka talan vid domstol för att utkräva detta pris.”

- 15 Denna bestämmelse infördes i konsumentskyddslagen genom artikel 4 i den österrikiska distansavtalslagen (BGBl. I, 1999, s. 185) i samband med att Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal (EGT L 144, s. 19) införlivades med den österrikiska lagstiftningen.

- 16 Bestämmelsen trädde i kraft den 1 oktober 1999.

- 17 I beslutet om begäran av förhandsavgörande har Oberster Gerichtshof preciserat att syftet med artikel 5j är att ge konsumenter, som har blivit personligen kontaktade av företag och förledda att tro att de har vunnit ett pris, möjlighet att vidta rättsliga åtgärder för att på juridisk väg förverkliga ett sådant "löfte om vinst", när villkoren för utbetalningen av vinsten angetts finstilt eller placerats på ett sådant sätt att det var lätt att undgå att lägga märke till dem och de tillika utformats på ett svårbegripligt sätt.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 18 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att Schlank & Schick GmbH (nedan kallat Schlank & Schick) ägnar sig åt postorderförsäljning av varor i bland annat Tyskland, Österrike, Frankrike, Belgien och Schweiz. Bolaget Schlank & Schick är bildat enligt tysk rätt och har sitt säte i Lindau (Tyskland).
- 19 I oktober år 1999 erhöll Rudolf Gabriel flera meddelanden från Schlank & Schick. Meddelandena var ställda till Rudolf Gabriel personligen och hade skickats i igenklistrade kuvert till hans hemadress. Enligt Rudolf Gabriel var meddelandena utformade på ett sätt som gav honom anledning att tro att han hade haft turen att vinna en summa av 49 700 ATS till följd av en lottdragning och att det enda han behövde göra för att erhålla vinsten var att efterfråga densamma och samtidigt beställa varor från Schlank & Schick för minst 200 ATS. En varukatalog och ett beställningsformulär åtföljde meddelandena.
- 20 Meddelandena innehöll bland annat följande upplysningar: "Bäste Rudolf Gabriel, Ni har ännu inte gjort anspråk på ert tillgodohavande i kontanter. ... Vill Ni verkligen gå miste om era pengar?... Ni har fortfarande rätt att få ut ert tillgodohavande, under förutsättning att Ni agerar mycket snabbt. I den bifogade skrivelsen från Europeisk Kredit ges en mer detaljerad förklaring. ... PS: Som

bevis har jag bifogat kvittot på betalningen. Ni har fortfarande rätt till hela ert tillgodohavande i kontanter om Ni beställer varor utan köpåtagande.”

- 21 En skrivelse hade bifogats meddelandena. Skrivelsen hade överskriften ”Officiell betalningsbekräftelse” och var tryckt på Europeisk Kredits brevpapper. Med skrivelsen följde en kopia av ”kvittot” och en faxsimil av en ”bankbok”. På bägge dessa dokument fanns Rudolf Gabriels namn och summan 49 700 ATS angivna. Skrivelsen löd som följer: ”Bäste Rudolf Gabriel, med detta meddelande bekräftar vi än en gång utbetalningen av ett tillgodohavande på 49 700 ATS i kontanter. För er räkning har vi särskilt bifogat en kopia av kvittot på utbetalningen. För att Ni skall få tillgång till ert pris och för att skynda på utbetalningen av summan på 49 700 ATS krävs endast att Ni återsänder kopian av kvittot tillsammans med en testbeställning utan köpåtagande. ... Därefter finns det inget som hindrar att summan betalas ut. För att Ni skall kunna få ut era pengar så snabbt som möjligt kommer jag att skicka er en check efter det att jag mottagit kvittot. Ni kan därefter inkassera checken när Ni önskar vid valfritt finansinstitut.”
- 22 Det framgick emellertid av information som givits i relativt litet typsnitt och delvis tryckts på baksidan av de översända meddelandena, att uppgiften om vinsten på 49 700 ATS inte utgjorde ett bindande löfte.
- 23 På baksidan av skrivelsen från Europeisk Kredit, under rubriken ”Villkor för utbetalning av pris”, preciserades bland annat att den som önskade delta i ”vinstspelet” var tvungen att göra ”en testbeställning utan köpåtagande” senast den 30 november 1999 och att tillgodohavandet inte kunde utkrävas på rättslig väg. Vidare angavs att lottdragningen hade utförts av postorderföretaget, att kontantpriserna var uppdelade i flera delpriser som utbetalades separat i förhållande till antalet returnerade kopior av kvitton och korrekt ifyllda beställningsformulär, och att tillgodohavanden på belopp understigande 35 ATS av kostnadsskäl inte skulle betalas ut, utan skulle användas vid senare lottdragningar. Deltagandet i spelet reglerades enligt uppgift av tysk rätt.

- 24 Rudolf Gabriel fyllde i och skickade de relevanta handlingarna till Schlank & Schick i syfte att få ut den utlovade vinsten. Han beställde också varor ur postorderföretagets katalog till ett värde överstigande de erforderliga 200 ATS.
- 25 Postorderföretaget levererade de beställda varorna utan att utbetala den vinst på 49 700 ATS som Rudolf Gabriel ansåg sig ha rätt till.
- 26 Rudolf Gabriel bestämde sig därför för att väcka talan, med stöd av artikel 5j i den österrikiska konsumentskyddslagen, om att Schlank & Schick skulle förpliktas att utbetala den nämnda summan jämte ränta och ersättning för rättegångskostnader.
- 27 Innan han väckte talan angående saken ansökte Rudolf Gabriel hos Oberster Gerichtshof om att den skulle utse behörig domstol med tillämpning av artikel 28 första stycket punkt 1 i den österrikiska lagen av den 1 augusti 1895. Ansökan föranleddes av Rudolf Gabriels önskan att tvisten skulle avgöras i den konventionsstat där han hade sin hemvist, det vill säga Österrike, i enlighet med artikel 14 första stycket i Brysselkonventionen. Enligt Rudolf Gabriel saknade emellertid den österrikiska rätten bestämmelser om vilken nationell domstol som skall vara behörig att pröva en sådan talan.
- 28 Oberster Gerichtshof gjorde bedömningen att den talan som Rudolf Gabriel hade för avsikt att väcka mot Schlank & Schick sannolikt omfattades av artikel 5j i den österrikiska konsumentskyddslagen. Huruvida Rudolf Gabriels ansökan om fastställelse av behörig nationell domstol skall beviljas eller ej beror emellertid på vilken typ av talan som han avser väcka mot Schlank & Schick vid den utsedda domstolen.

- 29 Om talan avser ett avtal ingånget av en konsument enligt artikel 13 första stycket punkt 3 i Brysselkonventionen är en sådan fastställelse nödvändig, eftersom det i konventionen föreskrivs att denna typ av tvister skall prövas i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist, utan att det uttryckligen anges vilken av konventionsstatens domstolar som har behörighet att ta upp talan till prövning.
- 30 Om ansökan vid Oberster Gerichtshof däremot gäller en talan som avser ett sådant avtal som avses i artikel 5.1 Brysselkonventionen eller om den avser skadestånd utanför avtalsförhållande i den mening som avses i första stycket punkt 3 i samma artikel är den utan föremål. Detta eftersom det i nämnda bestämmelser klart anges vilken nationell domstol som har behörighet, nämligen domstolen på den ort där den förpliktelse som avtalet avser skall uppfyllas respektive domstolen på den ort där skadan uppstod.
- 31 Eftersom Oberster Gerichtshof ansåg att den för att kunna ta ställning till Rudolf Gabriels talan var tvungen att tolka Brysselkonventionen beslutade den att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Utgör en talan grundad på artikel 5j i den österrikiska konsumentskyddslagen... i dess lydelse enligt artikel I punkt 2 i den österrikiska lagen om distansavtal... enligt vilken en konsument har rätt att från en näringsidkare infordra ett pris som konsumenten förefaller ha vunnit, i fall då näringsidkaren sänder (eller har sänt) ett meddelande om lotterivinst eller annat liknande meddelande till vissa

konsumenter och härvid, genom det sätt på vilket meddelandet har utformats ger konsumenten intrycket att han vunnit ett bestämt pris,

1) en talan som avser ett sådant avtal som avses i artikel 13 punkt 3,

eller

2) en talan som avser ett sådant avtal som avses i artikel 5.1,

eller

3) en talan som avser skadestånd utanför avtalsförhållanden i den mening som avses i artikel 5.3,

i den mening som avses i... Brysselkonventionen?"

Tolkningsfrågan

- 32 Mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen skall den ställda frågan angående tolkningen av Brysselkonventionens behörighetsregler förstås på följande sätt: Skall en talan väckt av en konsument, i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist och med stöd av den

nationella rätten i konventionsstaten, om att ett postorderföretag med säte i en annan konventionsstat skall förpliktas att utge en vinst till konsumenten anses utgöra en talan avseende avtal enligt artikel 5.1 eller artikel 13 första stycket punkt 3 i Brysselkonventionen eller en talan avseende skadestånd utanför avtalsförhållanden enligt artikel 5.3 i samma konvention, när postorderföretaget till konsumenten har skickat ett personligt meddelande vars innehåll har förlätt denne att tro att en vinst skulle utbetalas om han beställde varor till ett bestämt värde, och konsumenten sedermera har gjort en sådan beställning i den stat där han har sin hemvist utan att erhålla vinsten?

- 33 Ett svar på frågan i dess omformulerade lydelse påkallar till att börja med en erinran från domstolen om att begreppet skadestånd utanför avtalsförhållanden i artikel 5.3 i Brysselkonventionen enligt fast rättspraxis anses omfatta varje talan som syftar till att gentemot en svarande göra gällande ett ansvar som inte är hänförligt till ett avtal enligt artikel 5.1 i samma konvention (se bland annat dom av den 27 september 1988 i mål 189/87, Kalfelis, REG 1988, s. 5565, punkt 17, svensk specialutgåva, volym 9, s. 729, av den 26 mars 1992 i mål C-261/90, Reichert och Kockler, REG 1992, s. I-2149, punkt 16, och av den 27 oktober 1998 i mål C-51/97, Réunion européenne m.fl., REG 1998, s. I-6511, punkt 22).
- 34 Av detta följer att domstolen i ett första skede skall undersöka om en talan som den som avses i förfarandet vid den nationella domstolen är av avtalsrättslig karaktär.
- 35 Artikel 5.1 i Brysselkonventionen gäller avtal i allmänhet, medan artikel 13 i samma konvention särskilt gäller olika slags avtal som ingåtts av konsumenter.

- 36 Artikel 13 i Brysselkonventionen utgör därmed en *lex specialis* i förhållande till artikel 5.1. Domstolen skall till att börja med ta ställning till om en talan som den som avses i tolkningsfrågan, i dess lydelse efter domstolens omformulering, faller inom den första artikelns tillämpningsområde.
- 37 Enligt fast rättspraxis skall de begrepp som figurerar i artikel 13 i Brysselkonventionen tolkas självständigt, huvudsakligen med beaktande av konventionens system och syften, i syfte att garantera konventionens fulla verkan (se bland annat dom av den 21 juni 1978 i mål 150/77, Bertrand, REG 1978, s. 1431, punkterna 14—16, av den 19 januari 1993 i mål C-89/91, Shearson Lehman Hutton, REG 1993, s. I-139, punkt 13, av den 3 juli 1997 i mål C-269/95, Benincasa, REG 1997, s. I-3767, punkt 12, och av den 27 april 1999 i mål C-99/96, Mietz, REG 1999, s. I-2277, punkt 26).
- 38 Av bestämmelsens formulering följer att den endast kan tillämpas när talan kan anses röra ett avtal som har ingåtts av en konsument för ändamål som ligger utanför dennes affärsverksamhet eller yrkesverksamhet.
- 39 Av nämnda formulering och av syftet med det särskilda system som har inrättats genom bestämmelserna i avdelning II, avsnitt 4 i Brysselkonventionen, nämligen att skydda konsumenten, som måste anses vara den svagare parten i avtalsförhållanden och mindre erfaren i rättsliga angelägenheter än motparten, följer att nämnda bestämmelser endast gäller den slutlige, enskilde konsument som inte utövar affärsmässig verksamhet eller yrkesverksamhet, som är bunden av ett av de tre olika typer av avtal som räknas upp i artikel 13 och som är part i ett mål vid en domstol i enlighet med artikel 14 i konventionen (se domen i det ovannämnda målet Shearson Lehman Hutton, punkterna 19, 20, 22 och 24).
- 40 När frågan rör ett avtal som gäller utförande av tjänster, med undantag för avtal om transporter som enligt artikel 13 tredje stycket inte faller inom till-

lämpningsområdet för avsnitt 4, avdelning II i Brysselkonventionen, eller leverans av varor, det vill säga den sorts avtal som avses i artikel 13 första stycket punkt 3, krävs att ytterligare två villkor är uppfyllda. Dels skall avtalet ha föregåtts av ett särskilt erbjudande riktat till konsumenten i den konventionsstat där han har sin hemvist, eller av annonsering i nämnda konventionsstat, dels skall konsumenten ha vidtagit de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna i denna konventionsstat.

41 Såsom framgår av Schlosserrapporten om konventionen om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde till Brysselkonventionen (EGT C 59, 1979, s. 71 och s. 118) syftar dessa kumulativa villkor till att säkerställa att det finns ett nära samband mellan det aktuella avtalet och den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist.

42 På sidan 119 i Schlosserrapporten finns det en hänvisning till Giuliano och Lagarderapporten om konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (EGT C 282, 1980 s. 1), som öppnades för undertecknande i Rom den 19 juni 1980 (EGT L 266, s. 1, nedan kallad Romkonventionen), gällande innebörden av begreppen som används i ovannämnda villkor i Brysselkonventionen. Hänvisningen är föranledd av att det i punkt två första strecksatsen i artikel 5 i Romkonventionen, som gäller avtal ingångna av konsumenter, förekommer två villkor i vilka det används begrepp som är identiska med dem i artikel 13 första stycket punkt 3 a och 3 b i Brysselkonventionen.

43 Av Giuliano och Lagarderapporten framgår att nämnda bestämmelse i Romkonventionen syftar till att täcka situationer där en näringsidkare har vidtagit åtgärder för att saluföra sina varor, eller tjänster i det land där konsumenten har sin hemvist och, i synnerhet, postorderförsäljning och hemförsäljning (se ovannämnda rapport, s. 23 och 24).

- 44 Med "annonsering" och "särskilt anbud riktat till konsumenten", begrepp som används i det första av de två villkor som ställs både i Bryssel- och Romkonventionen, avses alla former av annonsering i konventionsstaten där konsumenten har sin hemvist, oavsett om annonseringen är av allmän karaktär och sker via press, radio, tv, biografier eller på något annat sätt, eller om den riktar sig till utvalda konsumenter och till exempel sker genom kataloger avsedda särskilt för konsumenter i den nämnda konventionsstaten eller genom att ombud eller kolportörer lämnar anbud till enskilda konsumenter.
- 45 Med begreppet "de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna", som används i det andra av de två villkoren, avses varje skriftlig åtgärd eller annan åtgärd som vidtas av konsumenten i den konventionsstat där han har sin hemvist och som ger uttryck för en vilja hos konsumenten att ingå avtal med näringsidkaren.
- 46 Det är uppenbart att båda dessa villkor är uppfyllda i ett mål som det vid den nationella domstolen.
- 47 För det första är det ostridigt att Rudolf Gabriel i det förevarande fallet utgör en slutlig, enskild konsument enligt artikel 13 första stycket i Brysselkonventionen. Av handlingarna i målet framgår nämligen att han har beställt varor från Schlank & Schick för personligt bruk och att beställningen inte hade något som helst samband med Rudolf Gabriels affärsverksamhet eller yrkesverksamhet.
- 48 För det andra är det ostridigt att köpare och säljare i ett fall som detta är knutna till varandra genom avtal. Genom att beställa varor från Schlank & Schick accepterade Rudolf Gabriel det anbud som företaget hade riktat till honom, och samtliga av Schlank & Schick uppställda villkor.

- 49 Denna viljeöverensstämmelse mellan de två parterna har dessutom gett upphov till ömsesidiga och av varandra beroende skyldigheter inom ramen för ett avtal vars föremål helt och hållet överensstämmer med ett av de föremål som anges i artikel 13 första stycket punkt 3 i Brysselkonventionen.
- 50 Ett sådant avtal som det i målet vid den nationella domstolen avser närmare bestämt en leverans av varor genom postorderförsäljning. Varorna har beställts av konsumenten efter anbud från säljaren som har bestämt vad varorna skall kosta.
- 51 För det tredje är de två särskilda villkoren i artikel 13 första stycket punkt 3 a och punkt 3 b i Brysselkonventionen uppfyllda.
- 52 Försäljaren har nämligen skickat flera personliga meddelanden till konsumenten i den konventionsstat där denne har sin hemvist. Meddelandena har åtföljts av en varukatalog och ett beställningsformulär i syfte att förmå konsumenten att ingå avtal med säljaren på grundval av säljarens anbud och på de i anbudet uppgivna villkoren. Konsumenten har därefter vidtagit de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna, i den konventionsstat där han har sin hemvist, genom att beställa varor för den erforderliga summan av säljaren och genom att översända kopian av "kvittot" tillsammans med beställningsformuläret.
- 53 När en näringsidkare vid flera tillfällen har skickat anbud till en konsuments bostad för att denne skall beställa varor på de av säljaren uppställda villkoren och när konsumenten har gjort en sådan beställning i den konventionsstat där han har sin hemvist skall konsumentens talan om att säljaren skall förpliktas att till

konsumenten utge den vinst som han anser sig ha fått löfte om anses utgöra en talan gällande ett avtal ingånget av en konsument i enlighet med artikel 13 första stycket punkt 3 i Brysselkonventionen.

- 54 Såsom framgår av handlingarna i målet är nämligen konsumentens talerätt nära knuten till det avtal som ingåtts mellan denne och säljaren. Detta följer av att det genom anbuden som skickades till konsumenten skapades ett ouplösligt band mellan löftet om vinst och beställningen av varor. Säljaren presenterade nämligen beställningen som ett villkor för att vinsten skulle utbetalas till konsumenten i syfte att förmå denne att ingå avtal med säljaren. Konsumenten ingick avtalet om köp av varor huvudsakligen eller uteslutande i syfte att erhålla den utlovade vinsten, vars värde betydligt översteg värdet av den erforderliga beställningen. Dessutom uppfyllde konsumenten alla av säljaren ställda villkor och accepterade därmed säljarens anbud i dess helhet.
- 55 Av detta följer att en talan om att ett postorderföretag, med säte i en annan konventionsstat än den där en konsument har sin hemvist, skall förpliktas att utbetala en förespeglad vinst till konsumenten kan väckas vid den domstol i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist som har behörighet att pröva det av konsumenten ingångna avtalet.
- 56 Artikel 13 första stycket i Brysselkonventionen får inte tolkas på ett sådant sätt att en talan, föranledd av ett avtal ingånget av en konsument, anses omfattas av behörighetsbestämmelserna i artiklarna 13—15 i nämnda konvention, medan en annan talan, som har ett så nära samband med avtalet att den inte kan särskiljas från detsamma, anses omfattas av andra bestämmelser.

- 57 Domstolen har nyligen erinrat om nödvändigheten av att i möjligaste mån undvika en ökning av antalet behöriga domstolar avseende samma avtal (se analogt, vad gäller artikel 5.1 i Brysselkonventionen, dom av den 19 februari 2002 i mål C-256/00, *Besix*, REG 2002, s. I-1699, punkt 27).
- 58 Det nyss sagda gäller i ännu högre grad när det är fråga om ett avtal av det förevarande slaget. Med tanke på att förekomsten av flera behöriga domstolar särskilt skulle missgynna en svagare part, i det aktuella fallet konsumenten, förutsätter en god rättskipning att den senare kan väcka talan vid en och samma domstol, i det aktuella fallet en domstol i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist, om samtliga problem som kan uppstå till följd av ett avtal som konsumenten har förletts att ingå genom en säljares vilseledande formuleringar.
- 59 Den talan som Rudolf Gabriel har för avsikt att väcka vid den behöriga domstolen i Österrike faller sålunda inom tillämpningsområdet för artikel 13 första stycket punkt 3 i Brysselkonventionen. Därmed är det inte nödvändigt att pröva om talan omfattas av artikel 5.1 i konventionen.
- 60 Mot bakgrund av det ovan anförda skall den nationella domstolens fråga om tolkningen av Brysselkonventionens behörighetsregler besvaras på följande sätt: En talan väckt av en konsument, i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist och med stöd av den nationella rätten i konventionsstaten, om att ett postorderföretag med säte i en annan konventionsstat skall förpliktas att utge en vinst till konsumenten skall anses utgöra en talan avseende ett sådant avtal som avses i artikel 13 första stycket punkt 3 i nämnda konvention, när postorderföretaget till konsumenten har skickat ett personligt meddelande vars innehåll har

förlett denne att tro att en vinst skulle utbetalas om han beställde varor till ett bestämt värde, och konsumenten sedermera har gjort en sådan beställning utan att erhålla vinsten.

Rättegångskostnader

- 61 De kostnader som har förorsakats av den österrikiska och den tyska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 15 februari 2000 har ställts av Oberster Gerichtshof — följande dom:

Behörighetsreglerna i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess

ändrade lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde, enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde skall tolkas på ett sådant sätt att en talan väckt av en konsument, i den konventionsstat där konsumenten har sin hemvist och med stöd av den nationella rätten i konventionsstaten, om att ett postorderföretag med säte i en annan konventionsstat skall förpliktas att utge en vinst till konsumenten skall anses utgöra en talan avseende ett sådant avtal som avses i artikel 13 första stycket punkt 3 i nämnda konvention, när postorderföretaget till konsumenten har skickat ett personligt meddelande vars innehåll har förellett denne att tro att en vinst skulle utbetalas om han beställde varor till ett bestämt värde, och konsumenten sedermera har gjort en sådan beställning utan att erhålla vinsten.

Macken

Gulmann

Schintgen

Skouris

Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 juli 2002.

R. Grass

F. Macken

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen